СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 284. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 9-го грудня 1941. No. 284. Jersey City, N. J., Tuesday, December 9, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЯПОНІЯ НАПАЛА НЕСПОДІВАНО І ПІДСТУПНО НА АМЕРИКАНСЬКІ ПОСІЛОСТИ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ

Виповіла Війну Злученим Державам і Великій Британії

ЯПОНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ҐАВАЇ І ОСТРОВИ ФИЛИПИНСЬКОГО АРХИПЕЛЯҐУ

ВАШИНҐТОН. — В неділю пополудні, 7. грудня 1941. цілу Америку облетіла мов електрична блискавка вістка, що Японія, кермована клікою авантурників і мілітаристів, зрадливо заатакувала Злучені Держави Америки, нападаючи на американські посілости в Ґаваях. Вже перші відомости подають, що японські літаки бомбардували пристань Перл Гарбор на Ґаваях, зокрема амер[illegible]ський воєнний корабель „Оклагома", [illegible] ранених. Японські бомбовики рівнож заатакували військові бази на острові Оагу, де лежить місто Гонолюлю, та остров Ґвам. Разом з вістками про бомбардування американських баз надійшло повідомлення, що Японія виповіла війну Америці й Великій Британії. Цей, як каже секретар стейту Гол, зрадницький японський удар наступив саме в таку пору, коли у Вашинґтоні японські диплomати Номура й Курусу були в Гола на авдієнції та переконували американський уряд, що вони прийшли „шукати миру" з Америкою.

АМЕРИКА ПЕРЕХОДИТЬ НА ВОЄННИЙ СТАН

ВАШИНҐТОН. — З алярмуючими вістками, що наспівають з Далекого Сходу й які доносять про тяжкі бої американської й японської маринарки, Америка негайно переходить на воєнну стопу та приготовляється до відбиття японської навали. Секретар війни Г. Стимсон видав приказ, щоб ціла американська армія була в одностроях та боєвому поготівлі на протязі 24. годин. Такі самі розпорядження вийшли від секретаря маринарки, полк. Накса.

ГОЛ ПЯТНУЄ ЗРАДНИЦТВО ТА ПІДСТУП ЯПОНІЇ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол в гострих словах напятнував підступ і зрадництво японського уряду. Він заявив, що ніякий нарід в світі не повівся так ганебно й зрадницько як японський. Бо тоді, коли ціла Америка не хотіла війни з Японією, коли сам президент Рузвелт посилає листа до японського цісаря Гірогіто, а його висланники у Вашингтоні, заслонюючись оливною галузкою, підступно відвертали увагу американського уряду й народу від того, що приготовлялося на Тихому океані, — японські імперіялісти напали на американькі посілости та розпочали війну.

КОНҐРЕС ПЕРЕД ВИПОВІДЖЕННЯМ ВІЙНИ ЯПОНІЇ

ВАШИНҐТОН. — Підступний напад Японії на Америку викликав велику й спонтанну реакцію в Конґресі, який збирається на сесію, щоб вислухати послання президента Рузвелта. Єдність та однодушність панує тепер в Конґресі, а навіть найзавзятіщі ізоляціоністи є за тим, щоб Америка негайно виповіла Японії війну.

КАНАДА ВИПОВІЛА ВІЙНУ ЯПОНІЇ

ОТТАВА (Канада). — Премієр міністрів В. Л. Мекензі Кінг заявив, що Канада знаходиться в стані війни з Японією. Таке рішення повзято на засіданні ради міністрів. Про виповідження війни повідомлено негайно Короля Юрія VI., який має апробувати рішення канадійського кабінету.

КОСТА РІКА РІВНОЖ ВИПОВІЛА ВІЙНУ ЯПОНІЇ

САН ФРАНЦИСКО (Кал.). — „Інтернешенел Нюз Сервіс" повідомляє, що Коста Ріка виповіла війну Японії. Є це перша держава Латинської Америки, яка відразу станула по стороні Америки проти Японії. Сподіються, що в слід за Коста Рікою підуть інші полудневo-американські краї.

МЕКСИКО СКЛИКАЄ НАГЛУ СЕСІЮ ПАРЛЯМЕНТУ

МЕКСИКО СЕТІ (Мексико). — Президент Мануел Камачо скликує надзвичайну сесію мексиканського парляменту на наради в справі американсько-японської війни. Сподіються, що теж і Мексико виповість війну Японії.

КУБА СТОЇТЬ ПО СТОРОНІ АМЕРИКИ

ГАБАНА (Куба). — Президент Куби, Фульґенціо Батіста, заявив, що Куба стане беззастережно по стороні Злучених Держав Америки у війні проти японських імперіялістів.

ПЕРШІ ВОЄННІ ЗВІДОМЛЕННЯ З ВІЙНИ НА ПАЦИФІКУ

ТЯЖКІ БОЇ МІЖ АМЕРИКАНСЬКОЮ Й ЯПОНСЬКОЮ ФЛЬОТОЮ

ГОНОЛЮЛЮ, 8. грудня. — Доносять, що між американською й японською фльотами відбуваються тяжкі бої десь в половині Тихого океану. Американська фльота, по першому нападі на Перл Гарбор, Ґаваї, виплила на північ, щоб стрінути японські воєнні кораблі. В першому летунському нападі на Ґаваї брало участь коло 150 японських літаків. На летунському майдані, т. зв. Гікам Філд бомби вбили і ранили кілька сот людей. Доносять, що багато японських літаків зістрілено на землю.

НЕПЕВНІСТЬ ЗА ВОЄННІ КОРАБЛІ „ОКЛАГОМА" Й „ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ"

ГОНОЛЮЛЮ, 8. грудня. — Американські власти повідомляють, що правдоподібно [illegible] „Оклагома". Також подають, що ще не знати, що є з другим кораблем „Вест Вірджінія". В нападі на Гонолюлю взяли участь, як доносять, перші японські парашутисти, які мали за завдання знищити комунікаційні, електричні й водопроводні получення.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ В ОФЕНЗИВІ

Совєтські звідомлення говорять, що в кількох місцях їхнім військам вдалось прорвати німецькі лінії і відкинути німців взад. Зате з полудня Москви, з боку Тули, німці наступають на оборонні позиції Москви і там грозить небезпека, говорять совєтські звідомлення. Зате на полудни України, в околицях Таганрога, війська маршала Тимошенка зробили прорив в оборонних лініях німців і змусили їх знов втікати. Німецькі звідомлення признають, що совєтські війська майже на цілім совєтськім фронті виконують тепер сильні наступи. В тих наступах грає першу ролю совєтська кавалерія.

В міжнародних добре поінформованих колах говорять, що вже в короткому часі німецька армія розпічне загальну офензиву проти Совєтів і старатиметься всіма силами здобути Ленінґрад, Москву і Ростов, щоб тим привернути назад свій престіж непобідности.

НОВА БОРОТЬБА ПОВЗІВ У ЛІБІЇ

В Лібії, в околицях Режеґа, знов розпуталась страшна боротьба повзів. Британці кажуть, що в першій стадії боротьби вони осягнули успіхи. Вони розбили частини держав „осі", що знаходились на відтінку між Режеґом і Тобруком і в той спосіб змусили ті частини втікати. Британці кажуть, що вже в короткому часі звязок з Тобруком буде знов відновлений.

ЯПОНСЬКИЙ НАЛЕТ НА СІНҐАПУР І НАСТУП НА МАЛЯЇ

Японські літаки бомбардували британську морську пристань Синґапур, але заподіяли малі втрати. Японський відділ піхоти зложений з 300 вояків, висів на маляйськім прибережжі і пробував дістатись до британського летунського майдану Кота Баґру, що лежить на залізничім шляху ведучім до Сінґапур. Британські вояки розбили цей відділ. Але водночас сильніші японські відділи почали висідати в інших місцях на маляйськім побережжі. Британці розпочали акцію, щоб їх спинити.

СПОЧИНОК У ПУСТИНІ.—Відділ ново-зеляндської піхоти, що воює в північній Африці, відпочиває між маршами й боями, на піску над морем. Деякі жовніри купаються.

ФОРМАЛЬНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ АМБАСАДОРІВ ПРО ВІЙНУ

ТОКІО. — Японський міністер заграничних справ, Того, покликав до міністерства американського амбасадора Груа і британського амбасадора Керйґа та вручив їм відповідну ноту американського секретара стейту, Кордела Гола, подану Японії ще 26 листопаду ц. р. В тій відповіді говорилось, що тому, що Америка спинює природний розріст японської імперії на Далекому Сході і ставить такі домагання, які не є до прийняття, Японія рішила вступити з Злученими Державами Америки до війни. Цю відповідь міністер Того [illegible] кількох годин атакували британські й американські посілости.

БРИТАНІЯ В ВІЙНІ З ЯПОНІЄЮ.

ЛОНДОН. — Події на Далекому Сході викликали належне враження в Британії. Премієр Чорчил відразу скомунікувався з американським амбасадором в Лондоні, Найнентом і оба ті державні мужі просиділи на нарадах цілу ніч, одержуючи що хвилі нові інформації про розвій подій. Фактично Британія вже знаходиться в війні з Японією, бо остання перша ту війну спровокувала. Але формальне виповідження війни з боку Британії рішено виконати цього понеділка, після виголошення з боку премієра Чорчила в парляменті звіту про положення.

НІМЕЧЧИНА ОТЯГАЄТЬСЯ З ВИПОВІДЖЕННЯМ ВІЙНИ АМЕРИЦІ.

БЕРЛІН. — Хоч німецька преса з радістю зустріла розвій подій на Далекому Сході, але водночас німецькі офіційні кола покищо отягаються з виповідженням війни Америці, хоч на основі мілітарного союзу з Японією Німеччина повинніб це зробити. Німецькі ґазети знов лайливими словами визивають президента Рузвелта, але водночас здержуються з тим, щоб мілітарний зудар між Японією і Америкою називати „повною війною". Той зудар вони тільки називають „першими сутичками". Та всі загально переконані, що вже в найближчім часі й німецький уряд забере в тій справі виразне становище.

ГОЛЯНДІЯ ВИПОВІЛА ВІЙНУ ЯПОНІЇ.

ЛОНДОН. — Голяндський уряд, що перебуває в Лондоні, виповів офіційно війну Японії і зарядив своїм збройним силам на Далекім Сході, зокрема в Голяндській Індії відразу розпочати всі можливі воєнні кроти проти Японії.

ЩЕ ТРИ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ.

ЛОНДОН. — Минулої суботи Британія виповіла війну трьом малим державам: Румунії, Фінляндії і Мадярщині. Вслід за тим британські власти почали на своїх територіях арештування громадян згаданих країв.

НІМЦІ ЗНАХОДЯТЬ ТРУДНОЩІ НА УКРАЇНІ.

КУЙБИШІВ. — Американський журналіст Солзберґер з Куйбишева до „Н. Й. Таймсу" пише, що німці на Україні знаходять чимраз більші труднощі з українським населенням. Українське населення, говорить Солзберґер, зле відноситься до німців. Охочих співпрацювати з німецькою владою, навіть з боку тих українців, що колись рахували на Німеччину, чимраз менше. Широкий український загал таки виразно ворожe відноситься до німецької окупації. З другого боку німці не спішаться з виконанням своїх політичних обіцянок супроти українців, говорить Солзберґер і не дають українцям ніякої автономії. Як видно вони думають, що пряма німецька контроля України буде для них найкорисніша. Про тих українських провідників, що перебували в Берліні і там готувались при німецькій підмозі до відбудови української самостійної держави, тепер нічого не чути. Солзберґер говорить, що українські патріоти з Західної України, що перебувають тепер під совєтською владою, разом з поляками в Саратові влаштували демонстрацію солідарности зброї. Це сталось поміж українськими і польськми вояками, що походять з західно-українських земель. В польській армії під Совєтами є їх тисячі, говорить Солзберґер.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з анґлійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Шляхами Дрібних Злодіїв

Нема сумніву, що всі американці погодяться зо словами секретаря стейту Гола, котрий назвав поведінку японського уряду зрадницьким, скрайно провокаційним нападом та безстидно фальшивим й обманчивим поступком.

Інакше й не можна назвати поступку уряду, що висилає спеціяльних послів на мирові переговори, а в той самий час дає приказ воєнним силам заняти позиції, з котрох можна напасти на того, з котрим мається нібито вести переговори. Є це ніщо інше як старий випробований спосіб дрібних злодіїв, на який навіть деякі шануючі свою розбишацьку „честь" розбійники не йдуть.

Не час тепер рішати питання, чи пішла Японія на цю соромну політику під підшептами Гітлера, найбільшого гершта безоглядної аґресії, безоглядної аж до затрати чести, чи зробила це з власної волі. Факт є фактом, що вона допустилася цього вчинку по дозрілій розвазі.

Як сказав хтось, лише одну дрібненьку облекшуючу обставину має Японія для свого вчинку, а це ту, що вона не зачепилася з безборонною слабою державою. Зачепилася вона з великою державою, з могутніми ресурсами в людях і матеріялах. Справді ця держава через заходи й підшепти Гітлерівських і мікадівських приятелів, явних і скритих, не є ще так підготована, якби вона потребувала й могла бути, але, хто знає кольосальну продукційну енергію Америки, той не може навіть сумніватися, що Америка дасть безсоромному аґресорові належний відпір.

Для людей, що розуміють загальний поступ історії людства, не може теж бути двох думок про евентуальний вислід війни, започаткованої безсоромним нападом Японії. Історія відносин Америки до Японії це одна низка благородного розбуджування до модерного життя, поради, помочі, толеранції, вирозумілости. У своїх відносинах до Японії Америка кермувалася високими принціпами мирного співжиття, зрозуміння для інтересів другого. Америка, хоча сильніша, не хотіла ніколи апелювати до зброї, але до спокійної розваги обопільних інтересів. Цього роду політика дає певні некористи для певної хвилі, головно на випадок аґресовного нападу, але на довгу мету така політика зєднує приятелів. І ми бачимо, як з моментом нападу Японії, за Америку заявилися Австралія, Нова Зеляндія, Голяндія, вільна Франція, ріжні південно-американські републики. Це показує загальний напрям, у якому буде вестися ця війна. В ній одна сторона буде воювати з вірою в правду, справедливість своєї справи, а друга сторона з нечистою совістю злодія. Ця нечиста совість буде все путати всі зусилля безчесної сторони. Котра сторона в такій війні виграє, на це питання історія дає неодну відповідь.

НЕ МАРНУВАТИ ЧАСУ ТА СИЛ НА ДРІБНИЧКОВІ РЕЧІ!

(Для „Свободи").

Коли ходить про важні, засадничі народні чи суспільні справи, то не шкодить, щоб їх зо всіх боків обговорити та освітлити. Але й про такі справи можна писати так, щоб не входити в сварки. А то в українців ще не перевелася ота стара навичка тягатися за чуби, і то прилюдно, по часописах, і за зовсім дрібничкові справи — через особисті упередження. А було повно й всяких інших непотрібних спорів. Скільки то, наприклад, в Галичині змарновано паперу, сили й часу на те, чи писати, чи не писати з „йорами"! Скільки чорнила витратив хоч би й такий талановитий, але з надто великими претенсіями, літературний критик, як Микола Євшан, щоб стягнути з найвищого літературного педесталю Шевченка й посадити на нього такого Куліша, що аж психічно звихнувся через свої претенсії, що геть куди то перевишали його чималі письменницькі здібности! Скільки то чорнила й паперу витрачено, щоб чомусь доказати, що Марко Вовчок чи то Марія Маркович була собі з московського роду! Кацапка, мовляв... Ну, а колиб і доказано, то кому сталоб лекше від того? Чи „Народні Оповідання Марка Вовчка" булиб втратили на вартости й спопеліли від того? А колиб українці відступили Софію Русову шведам або французам, то чи сталоб їм лекше від того?

А скільки то чужих слів в анґлійській мові! Та чи анґлійці й американці чубляться задля цього, чи слово англьо-саксон[illegible] ського, грецького, французького, німецького, чи там індійського. От хоч би таке слово, як назва травяно-зеленавої барви вояцького однострою — „калі", що навіть є непристойним словом в мовах Індії... Головно ходить їм про те, чи якесь слово є влучною назвою якоїсь речі, якости, чи дії. Очевидно, що непотрібно чистоту мови засмічувати новими, малозрозумілими словами з чужих мов, коли є влучні свої слова, що означають те саме, навіть хоч би ті слова були взяті до літературної мови з місцевих говірок. Але коли конечно бракує назви для чогось, або як її таки зовсім нема в українській мові, то самий здоровий розум каже, що потрібно придумати нове слово з частинок інших українських слів, або присвоїти собі відповідне чуже слово, що надається легко вимовляти в українській мові. Та це такі справи, що за них зовсім не треба гарячо „чубитися".

Непотрібно українцям чубитися і за те, який був би ліпший лад на Україні саме тоді, коли там господарять заборники - окупанти. Здоровий розум каже, що в такому випадку всі українці повинніб думати у першу чергу про те, як визволити Україну. Коли чоловік оглянувся й побачив, що пола плаща йому роздерлася, то не ходити йому отак, поки аж нового плаща собі не купить, особливо коли грошей нема на те, але треба самому направити плащ, чи дати жінці до направи, або віднести до кравця. Так поступають практичні люди. Вони теж знають, що де й коли зробити та сказати, та що нераз треба усміхатися й тоді, коли черевик „щепає", або коли й цента нема при душі. Стара індійська приповідка каже, що нерозумно той чоловік робить, що перед цілим світом трубить про свою невдачу в торговлі чи якому там ремеслі, особливо коли має утримувати велику родину. Бо через таке в людей пошану до себе підірве та ще гірше собі тим пошкодить, а від того потерплять багато і члени його великої родини. От тому й українці повинні більше говорити про свої здобутки, ніж про безчисленні поразки та невдачі українського народу. Бо через постійну балаканину про невдачі можна замісць співчуття тільки погорду придбати від не одного неукраїнця. Людина нашої народности може собі [illegible]: „Ех, та якіж ви нездарні!..."

Уже пора, щоб українці думали й поступали не тільки розумно й практично, але й гідно! Та щоб перестали важні народні справи змішувати зо своїми особистими та дрібничковими.

О. Івах, Винніпеґ.

ГУВЕР ДОМАГАЄТЬСЯ ЗНИЩЕННЯ ЯПОНІЇ

НЮ ЙОРК. — Б. президент Г. Гувер заявив, що брутальний і зрадливий напад Японії на американські посілости переконує його, що не можна дійти до мира з такою державою як Японія. Тому, каже Гувер, американський нарід мусить воювати до кінця та виграти війну.

Соціяльні Дивовижа в Англії

Люди, що знають Анґлію здалека, тепер пророкують, що внаслідок війни там чимраз більше зникає клясова ріжниця між вбогими і бідними, між родовитою аристократією і звичайними громадянами. І це добре так, говорять ось ті люди. Бо британський снобізм, зокрема клясова бундючність і зарозумілість анґлійських лордів була дуже прикра річ для тих чужинців, що назагал шанували і любили Анґлію. Анґлійський лорд, здавалось, був так щільно відгороджений від решти своїх звичайних громадян, що годі було до нього зблизитись.

А тепер, коли той лорд мусить раз-ураз ховатись перед ворожими бомбами, до тих самих сховків, що й звичайні люди, коли мусить разом з ними пересиджувати годинами, з ними спати, а понадусе — мусить кормитись тими самими пайками, що кожний звичайний чоловік, а навіть тими самими одежними пайками одягатись — клясова ріжниця і неприступність анґлійської аристократії безповоротно зникає.

Ми чуємо нині нарікання на анґлійську аристократію так само часто, як чуємо те, що, Англія є колискою демократії... Алежбо родова аристократія є запереченням демократії і навпаки. Якжеж тут ті дві протилежні прикмети приписувати одному і тому самому краєви? Всежтаки є фактом, що в Анґлї є горда на себе і досить замкнена в собі родова аристократія; а також незаперечним фактом є те, що Англія є колискою демократії. А коли одне і друге є фактом, тоді не лишається ніщо інше, а тільки зробити заключення, що родова аристократія не виключає демократії, а демократія не виключає аристократії. Іншого висновку годі зробити.

Чомуж тоді так тяжко ті дві сповидно протилежні суспільні течії в інших краях разом получити? — Здається тому, що в інших краях широкий загал під аристократією і під демократією розуміє що інше ніж анґлійський загал.

Родовита аристократія в інших краях живе іншими думками ніж аристократія Анґлії. Вона має також інші звички, інше психольоґічне наставлення. Аристократія неанґлійських країв не зуміла собі сказати так, як сказала анґлійська устами лорда Едварда Дарбіго: „Еді", говорив сам собі цей лорд, „служи нації там, де треба; не горди ніякою роботою, коли вона потрібна; не сподівайся ніяких почестей і нагород за свою роботу".

Таке психічне наставлення є головною основою духового аристократизму, а також справжнього демократизму. Бути корисним для цілої нації, захоплюватись обовязками, службою ідеї, а не матеріяльними користями випливаючими з аристократичного становища — це є прикмета справді демократично думаючої людини.

Британська аристократія мала в своїх руках величезні матеріяльні добра. Але тими добрами вона завідувала так, щоб не лиш для неї, але для цілого загалу було добре. В Анґлії не треба було витеребльовати аристократії так, як це робив пяний від революції російський загал. Російська аристократія любила виставність, блеск, заживання матеріяльними багатствами. Водночас вона мала крайну погорду до широкого загалу й уважала його за щось значно нижче від себе. Все мало служити їй, російській аристократії, думала та аристократія.

Анґлійська аристократія думає інакше, а саме, що внаслідок її вищого положення вона має на собі більше обовязків. Вона тому має в своїх руках великий відсоток майна, політичної сили, бо дала докази здібности тим майном і політичними справами належно завідувати. Колиб показалось, що вона справедливо й успішно тим майном і тими політичними справами завідувати не вміє, ті речі повинніб перейти в інші руки.

Британська аристократія також мала і має виставні замки, тисячі акрів землі, перегонові коні ловчі пси й інші люксусові речі. Але тими речами вона сама не захоплюється так, як це роблять інші „аристократи"; або якби це робили духові пролетарі, що дірвуться до майна. Вона удержує цей високий рівень життя, бо так треба для розвою цивілізації. Одна нижча суспільна кляса все любить дивитись вгору, на вищу суспільну клясу і мріяти, щоб зрівнятись з нею щодо її життєвого рівня. Одна служить за приклад другій. В той спосіб відбувається поступ. Але, щоб самому захлипуватись споживанням земних плодів — це неаристократично; навпаки, це пролетарсько.

Анґлійські лорди майже зправила дуже погано одягаються. Роблять вони так не з браку „доброго смаку", тільки навмисно, щоб тим задемонструвати свою нехіть до матеріяльного блеску. Анґлійські кравці, шевці й інші вирібники одежі мають чимало клопоту, щоб з одежі, призначеної для лордів, усунути її зверхній блеск і модність. Черевики, призначені для лорда, мусять мати вигляд приношених. Ніхто нігде в житті не бачив нових блистячих черевиків на лордівських ногах. А одежа, як сказано, мішковата й поза аристократичним колом людей булоб троха соромно її на себе надягнути.

Анґлійські лорди, безперечно, мають чимало домашньої служби. Але до цеї служби вони відносяться не як до меншевартних людей, тльки як до вповні шановних громадян, які виконують менше відповідальну роботу. Служба це відчуває і тим менше має причин завидувати своїй вищій аристократичній верстві.

Лордівський харч подібно як їхня одежа добрий і поживний по якости, але поганий для ока і піднебіння. Того самого роду і напитки. Проте анґлійські кухарі цупко держаться традиції і не „корумпують" суто анґлійських потрав ріжними лакітливими приправами і запахами. Це ще не значить, що анґлійське лордівське піднебіння не любить тих приправ і запахів. Навпаки, воно також це любить, а доказом цього є існування багатьох чужинецьких, зокрема французьких, ресторанів в Лондоні, та по інших містах Анґлії. Коли анґлійському лордови хочеться зажити земних благ, він йде туди. Але він збойкотував би свій власний ресторан, якби цей впроваджуванням чужих потрав хотів підкопувати анґлійські кулінарні традиції.

Маючи на увазі ці психічні прикмети анґлійської аристократії, годі припускати, що теперішня війна, зокрема тісний контакт цеї аристократії з широким загалом, з і т р е клясові ріжниці. Ті р і ж н и ц і містяться не в майні тільки в д у х о в и х прикметах. Ті ріжниці є найбільшою таємницею сили анґлійської раси. Ті ріжниці повинні бути в кожній нації, яка хоче бути паном своєї долі. Бо ті ріжниці це ніщо інше, а тільки тихе признання, що нація це збір ріжних людей, з ріжними здібностями. Найкраще вона розвивається тоді, коли кожний поставлений на такім становищі, до якого він найкраще надається.

В Анґлії вже були соціялістичні уряди і анґлійська аристократія навіть не пробувала їм загородити шляху до керми силою. Щобільше, серед анґлійських лордів є такі, що мають соціялістичне, а навіть комуністичне переконання. Лордівство, як бачимо, це така інституція, що може існувати в кожнім суспільнім устрою.

НА СЕЛІ

Повість

(9) М. ШКОЛИЧЕНКА

— Панна прийде — Уляна Іванівна. Ви може, паночку, думаєте, що я казав їй що небудь — борони Боже! Єдине словечко не злітало з губів моїх про це, я не говорив нічого не тільки їй, а окрім вас та моїх думок власних ніхто не відає про це, тай відати ніколи не буде... Сьогодня Уляну Іванівну бачив я у церкві, а коли вийшли, так вона гукнула на мене тай говорить: „Бачите, діду, які ви добрі з своїм паном, — усім сиротам та вдовам роздавали садовину, а мене й забули! Хібаж я не сирота по вашому?" Вона, звісно, жартуючи, сказала про це, так і я до неї теж: „Усі, кажу, приходили до нас, а ви ні, от через те і не дали вам!" — „Ну, так і я прийду!" каже вона. — „Просимо, кажу, просимо!" — „А може ваш пан і в двір не пустить такої сироти, як я?" говорить вона тай сміється. — „Прийдіть, кажу, то й побачите!" — „Добре", сказала вона тай пішла, а я таки навздогінці ще раз запитав: „Так прийдете, кажу, чи ні?" — „А вжеж прийду", гукнула вона. От значить і прийде сьогодня.

— А ви, діду, й повірили? Ніколи вона не прийде! Тай ніяково булоб їй приходити до незнайомої людини.

— Отже й ні! Те, що вона сказала, то завжді зробить. Такою знають її усі. Вона не випускає слів на вітер, — сказала: прийду — значить, прийде. Так і покійний отець Іван робив. Скаже було, що зробить те або те — так то вже значить як Бог святий — так і буде. Отже і Уляна Іванівна вдалась точнісенько така, як її батько. Вона тут у вашому Затишку була вже нераз. Зайде, походить, подивиться, дечому научить мене, тай піде собі або до пристані або до дому. Вона часто гуляє тут, іноді і скрипку з собою носить. Тут недалеко межи горами є так звані „Розгуки", от вона інколи і ходить туди на скрипці грати. У тих Розгуках луна так ходить, неначе у церкві, і коли грає хто на дудку або на скрипку, так здається, ніби сто чоловіка грає, так сильно видає на всі околиці.

— А чогож вона навчила вас? — запитав Мисак.

— Перший раз звеліла зараз же при ній взяти ножиці і постригти малину, щоб не отікала, каже вона, а вдруге звеліла попідвязувати кущі порічок та аґрусу і розказала мені, на що це слід робити. Виж самі питали тоді мене, на що попідвязував я кущі, я розказав, а ви поглянули в книжку і сказали, що так — памятаєте?

— Памятаю.

— Ну, так отож вона навчила мене.

Відомости про те, що в Затишок навідувалась панночка, Уляна Іванівна, приємно озвалися в Мисаковій душі. Йому було любо, що якась чужа, невідома людина виявила до його власного добра увагу, прихильність і деякі турботи.

Минув обід. Наближалася пята година вечора — час, коли підходить до пристані той пароплав, що їде до Київа, а Уляна Іванівна всеж таки не приходила.

— А що, діду, яж казав, що панночка не прийде, — ніби докірливо завважив Мисак.

— Не знаю, як це воно так склалося... не знаю... Цьогоб не повинно бути. Уже коли сказала вона, що прийде, так хоч нехай каміння з неба падає, а все таки вона зробить обіцяне.

У воротах звявився чоловік, уклонився панови і підійшов до дідової хати.

— Це я прохав його прийти та помогти мені перенести до пристані кошики з садовиною, — пояснив Омелько свойому панови.

— От і добре, що догадались ви, діду, це зробити, а я й байдуже собі — як достанемось до пароплаву! Так і переносьтеж коли так, бо вже час.

Дід і помічник його взяли на плечі по кошику з садовиною і вкупі з Мисаком пішли до пристані. До пристані було недалеко і всі вони незабаром були вже на березі і дожидали пароплаву.

Коли пароплав підійшов і Мисак узяв уже собі квітка на проїзд, дід Омелько нахилився до його вуха і шепнув нишком:

— А що, яж казав, що вона прийде, — он вона, бачите? — І дід очима показав на Уляну Іванівну, що стояла на пристані і стежила за рухом пасажирів, що клопотливо вертілися по широкій палубі.

Мисак зиркнув на панночку, попрощався з дідом, дав щось тому чоловікови, що помагав кошики переносити, і пішов аж на горище, на дах пароплаву. Згори вільніше було йому стежити що діялось у низу взагалі і що робила Уляна Іванівна особливо. Думок у Мисака про женіння не було ніяких; він був певний, що доживе свій вік самотою, та коли вже дід так багато наговорив йому про Уляну Іванівну, то йому було цікаво приглянутися до неї ближче, щоб на підставі і слів і власного враження скласти собі повніше та суцільніше розуміння про панночку. Уляна Іванівна здалась йому досить типічною, обличливою українкою. Темне волосся, карі очи, повні червоні губи, ледви придавлений угору носик, свіжа, злегенька румяна, огрядна, жвава — справила на Мисака добре враження, але міцненько стиснені губи і острий, прямий, упертий трохи погляд свідчив, не вважаючи на її сімнацяти- чи вісімнацяти-літній вік, що панна була з міцною волею і певне мало кому уступала в тій або іншій своїй постанові. Така риса подобалась Мисакови в усіх людях взагалі, а коли завважав він її у тих жінок, про які гадав — чи добре булоб мати таку жінку, — то завжді була у його відповідь одна, що такої жінки собі він не бажає. (Д. б.).

ГОЛЯНДСЬКА СХІДНА ІНДІЯ У ВІЙНІ З ЯПОНІЄЮ

БАТАВІЯ (Гол. Східна Індія). — Ґенеральний Ґубернатор Голяндської Східної Індії виповів війну Японії та проголосив виїмковий стан. Арештовано всіх японських горожан, що перебували в голяндських посілостях.

НІКАРАҐВА ВИПОВІСТЬ ВІЙНУ ЯПОНІЇ

МАНАҐУА (Нікараґуа). — Президент держави ґенерал Анастазіо Сомоза заявив, що Нікараґуа виповість негайно війну Японії та стане по стороні Америки.

ГВІЛЕР ПІДДЕДЖУЄ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Гвілер заявив, що американський нарід мусить піддержати президента Рузвелта та допомогти йому поконати Японію.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ТЕЖ МАЄ СВОЮ ВАРТІСТЬ.

Моряцька комісія заповідає, що за кілька місяців Америка буде продукувати два кораблі кожного дня. Це значить, що кожного дня будуть спускати на воду два нові кораблі.

Це очевидно має певне значіння для висліду теперішньої війни. Колись одна німецька сатирична газета покпивала собі з продовження військової служби в Франції: нарисувала француза й німця коло французько-німецької границі. „Чи читав" — питається француз, „що ми продовжили військову службу з двох на три роки?"

„Читав".

„Ну, і що ти на те?"

„А моя жінка вродила третього хлопця".

Нині продукція кораблів може заважити в боротьбі морських держав більше, ніж число вояків, в арміях сухопутних держав.

ХТО МАЄ НОВУ ЗБРОЮ?

Каже американський генерал Г. М. Барнес: „арсенал демократії дістав нову могучу зброю, котрою можна зострілити все, що літає". Далі: „ця зброя покажеться вирішальним чинником у війні проти Гітлеризму".

Отже перехвалки Гітлера про нові воєнні винаходи, які інколи робили враження на горячкуватих людей, що Гітлер має всі винаходи, може й не відповідають правді... Може ще й Гітлер признасть колись, що придумали дещо й в демократичній Америці.

ЗА ДЕМОКРАТІЮ ЧИ ПРОТИ ГІТЛЕРА?

Виступ генерала Барнеса про вирішальне значіння винаходу нової зброї для боротьби проти Гітлеризму дістав того самого дня нове освітлення з боку перуанського письменника Люіса Альберта Санчеса, що недавно тому приїхав до Злучених Держав на розслід суспільних умовин у розмові з газетярами. Він зробив таке помічення:

„Я побачив у Злучених Державах, що розумієте демократію як ворожнечу до Гітлера. Ми в латинській Америці почуваємо, що демократія означає прихильність до чогось".

Ця обсервація Санчеса погоджується дещо з обсервацією одного хитрого американського політика, що американці підчас виборів не голосують стільки ЗА якимось кандидатом, стільки ПРОТИ його противника.

РІЖНИЦЯ БЕЗ ЗНАЧІННЯ?

Здавалося би, що це може не важно робити ріжницю між розумінням демократії як руху ЗА щось та розумінням демократії як руху ПРОТИ когось.

Одначе при добрій застанові ріжниця покажеться дуже важною. Будучи ПРОТИ когось, можна зчасом збудувати щось таке, що властиво не ріжниться від того, що поборюється. Видно це дуже виразно на націзмі: виходячи з ворожнечі до комунізму, вони в багатьох зглядах наслідували поведінку комуністів.

Тому Санчес добре зробив, коли пригадав американцям, що „ми в латинській Америці стараємося зробити демократію правлінням народу для народу через нарід".

ЗГАДУЄ КАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

С. А. Лозовський, офіціяльний пропагандист большевицького уряду, заговорив в одній зо своїх заяв про заходи націстів зєднувати покорені ними народи. Між іншим сказав Лозовський:

„Коло Новгороду є еспанська дивізія... фінів і мадярів також уживається, і змобілізовано деяких поляків і карпатських українців (русинів). Не мають націсти відваги вживати чехів".

Отже Гітлер памятає ще карпатських українців. Одних дав вибивати мадярам, других післав під російські кулі.

ФОРДОВІ ВІЗІЇ.

Знагоди 78-літніх народин автомобілевий фабрикант Генрі Форд заговорив про те, який буде світ. Каже, що з теперішньої війни вийде федерація світа, велика демократія, в котрій всі народи будуть могти жити в мирі й добробуті.

Додають газети, що погляди Форда про майбутнє вже раз справдилися: він заповів, що цей край стане жити на колесах, і він дожив того часу. Цими словами газетярі натякнули на зріст автомобілізму в Америці.

Одначе, чи з того, що Генрі Форд є знавець автомобілізму, виходить уже, що він порозуміється на політичних тенденціях світа? І що значить ця балачка про перемогу демократії з боку людини, про котру загально звісно, що вона до демократії принаймні байдужна?

СТАЛІН, СІКОРСКІ Й СПІЛКА.

Доносять з Москви, що через дві години говорили там зі собою російський диктатор Сталін та польський премієр на вигнанні, генерал Сікорскі.

Про предмети двогодинної конференції нішо ближче не подано. Зрештою якби й подано, зроблено би це певно з метою не розкрити, а закрити. Отже й нам краще про це не питатися: от як каже американська поговірка, не хочеш, щоб тобі набрехали, не став питань.

Все таки цікаво би знати: чи не справляли на конференції якого клопоту питання про „визволені західні-українські землі"?

ТРУДНОЩІ, НЕ САБОТАЖ.

Подали деякі газети догади, що американський уряд нібито саботажує мілітарну допомогу для совєтської Росії.

Федеральні урядники в Вашингтоні заперечують догади. Вказують на трудноші такої допомоги. Себто велику віддаль, складність діла, небезпеки подорожі, тощо. При тому теж признавалися урядники, що справа допомоги така велика, що з нею нелегко справитися: І кораблів для перевозу досить нема. І зрештою самі урядники ще до справи непривчені.

Так самі урядники про себе кажуть.

АМЕРИКАНСЬКА ПРИЗНАКА.

І додають урядники: „Злучені Держави були дещо защедрі в своїх обіцянках".

Себто обіцяли легко доставити допомоги більше, ніж це є можливо зробити.

По старому американському звичаю, про котрий складено в Америці анекдот на тему: що робить американець, почувши крик потапаючого за рятунок?

Що американець робить? Скидає „ковт" і кидається в воду. Часто він самий плиавти не вміє. І тоді треба рятувати не одного, а двох.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

О. Ос. Пріцак.

ЗАБУТИЙ БОРЕЦЬ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ

Гетьман Степан Опара (1665 р.).

Імя гетьмана Степана Опари майже невідоми українській історіографії, тимбільше широкому загалові. Останньо визначний дослідник українського минулого проф. Дмитро Дорошенко*) занявся дою постатю і накреслив сильветку гетьмана Степана Опари, що каже нам дивитися зовсім іншими очима на нього. Вважаючи, що добре булоб наше громадянство запізнати з висновками проф. Дорошенка, подаємо тут дещо відомостей про цього гетьмана.

Вперше згадується Опара в джерелах в р. 1660, як медведецький сотник, що дістає від гетьмана Юрася Хмельниченка (1659—1663) важну місію до польського короля Івана Казимира (1648—1668). Опісля через 4 роки нічого про нього не знаємо, аж в р. 1664. згадується про Опару в листуванні гетьмана Івана Брюховецького (1663—1668) з Москвою. З тої згадки виходить, що Опара був тоді партизаном Брюховецького і Москви та розвивав свою діяльність в Медведівщині, звідкіля мабуть і походив. Таким застає його і весна 1665. р.

Тому, що в тім часі доходить він до зеніту своєї карієри, подаємо декілька моментів, що були характеристичними для обставин, серед яких доводилося виступати Опарі. Рік 1665 спеціяльно зазначився в історії України, як рік страшних межусобиць. Крем двох гетьманів, Павла Тетері (1663—1665), що сидів у Браславі (держався польської орієнтації) і Івана Брюховецького, що сидів у Каневі (прихильник Москви), в ріжних частинах України ріяли ріжні провідники та вели свою політику. І так в Умані сидів Іван Сербин, московської орієнтації; в Лубнях сидів полковник Грицько Гамалія, що разом з московськими військами нападав на Тетеріні війська; в Корсуні була польська залога; на заході над Дністром діяв приятель Москви Василь Дрозд, а на волинськім Поліссі овруцький полковник Децик.

Та вже в другій чверті 1665. р. Степан Опара змінив свою орієнтацію. Гетьман Павло Тетеря повідомляє польського короля, що Опара перейшов на сторону короля, а гетьман Брюховецький домагається від царя військ проти Опари, погрожуючи цареві, що Опара посягне і по Москівщину та наведе там бісурман.

Перехід Опари на польську сторону в світлі джерел являється як його помічний засіб прихилити собі татарів і Туреччину, що були тоді союзниками Польщі. Бо він задумував широкі пляни щодо майбутности України. І так по втечі Тетері в Польщу, проголосив себе Опара в червні р. гетьманом Правобережної України. Як гетьман, очав він реалізувати свої задуми, а саме узалежнювати Україну, як від польського так і московського панування. То в свойому поступованні був Опара дуже необосторожний. Замало було в нього дипльоматичного хисту, що серед тодішних обставин був чи не рішаючим чинником. Він дав змогу увій в свої плати польському командантові Білої Церкви генерал-майорові Стахурському, що опісля став спричинником упадку, а то й смерти гетьмана Опари. З намови Стахурського заманили татари Опару до свойого табору під претекстом нарад і закувавши його в ланцюхи, відіслали в Польщу. Там на приказ короля стратили Опару в половині жовтня у королівському таборі під Равою Мазовецькою.

Хоч пляни гетьмана Опари не вдалися, то всетаки треба признати, що само видвигнення ідеї незавизимости України і смерть на шляху зреалізування тієї ідеї ставить того гетьмана на рівні з такими нашими визвольними діячами, як Дорошенко, Мазепа, Орлик і інші.

Зрештою, ґенеральний обозний гетьмана Опари, а пізніший гетьман Петро Дорошенко, реалізував тільки задуми свого гетьмана.

Тому несправедливо поступила судьба, що присипала діяльність і пориви гетьмана Степана Опари попелом забуття, а його самого зачислела в галерію „покутних" гетьманів.

Та стаття хай буде одним з причинків то його регабілітації.

*) Дмитро Дорошенко: Стеш Опара, невдалий гетьман Правобережної України. Витання Українського Історично - Фільольогічного Товариства в Празі. Прага, 1937, 14 ст.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Рачестер, Н. Й. — В оголошенню про закуплення двох примірників „Історії України" і двох книжок про „Богдана-гетьмана України" Товариством „Вільні Козаки" має бути: Відділ 316 У. Н. Союзу.

М. Г., Сейнт Луїс, Мо. — Замала подія, щоб аж двічи про неї розписуватись. Найкраще буде, коли напишете окремо про групу танцюристів і їхню роботу. А що, як кажете, іншої групи нема, то справа буде вияснена. Тепер такі важкі часи, що є чим сушити собі голову і без весіль і танців.

Росія висилає політичних засудженців (вязнів) на вигнання в Сибір ще від 1648 р.

В університетській колеґії в Ґелвей в Ірляндії роблять цукор з морського зілля (сівід).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРІДЖ, ПА.

Нова професійна наша сила.

Товариство св. о. Николая, відділ 276 У. Н. Союзу в Ембрідж, Па., гордиться тим, що з рядів його членства вийшла нова, молодеча сила. Є нею наш член, Данило Куруна. Маючи 17 років скінчив він гайскул в 1937 році з найвищим відзначенням. Та обставини склались так, що не було навіть вигляду на те, щоб він скінчив гайскул, бо родичі Данила були бідні. По гайскул пішов Данило шукати праці, щоб зложити дещо й мати надію на каледж. По трьох тижнях шукання дістав „джаб", доставляючи товари з гросерної компанії. В гайскул Данило дуже цікавився мистецтвом і на тому полі навіть здобув нагороду. Ходив теж на окремі курси мистецтва в Карнегійській Технічній Школі. Його вчитель в гайскул так зацікавився ним, що згодився оплачувати йому перший рік дальшої науки. Він теж набув в гай скул ріжні шкільні стипендії. Маючи заченнену роботу в суботи і неділі в гросерні, а в кишені $40 готівки; як також завдяки допомозі ріжним іншим добродіям, почав Данило дальші студії. Згодом дістав місце вчителя штуки в Брашер Сетлемент Гавзес. Тоді вже перебрав на себе вдержання своєї матери. По чотирьох роках науки в „Карнегі Тек" дістав диплому „В. А." і свідоцтво на вчителя мистецтва. Особливо гарне в Данилі те, що він добре памятає, що в тяжких часах прийшлоб йому з допомогою наш У. Н. Союз та признає, що без тої допомоги булоб йому прийшлось витерпіти далеко більше.

Данило Куруна,
член 276. відділу У. Н. Союзу, вчитель мистецтва в Senior High School of Morgantown, W. Va.

Данило Куруна вчить тепер штуки в Сініор Гай Скул в Морґантаун, Вест Вірджінія. Але хоче доконче стати професором у каледжі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Бостон, Масс. — Відділ 238 У. Н. Союзу замовив 12 примірників „Історії України" М. Грушевського, з яких три примірники призначено для бібліотек по каледжах, а решту замовили члени відділу для свого власного вжитку.

ЗАТОПЛЕНО ЯПОНСЬКИЙ ЛІТАКОНОСЕЦЬ КОЛО ГАВАЇВ

ВАШИНГТОН. — Згідно з пів-офіційними донесеннями американські субмарини затопили великий японський літаконосець, що оперував недалеко Гаваїв. З того то літаконосця вилетіли були японські літаки, що бомбардували Перл Гарбор та інші американські бази на Тихому океані. Крім того, подають, що затоплено кілька японських субмарин.

БОМБАРДОВАНІ ЧИСЛЕННІ МІСЦЕВОСТИ НА ФИЛИПИНАХ

МАНІЛЯ (Филипинські Острови). — 8. грудня. — Японські літаки перший раз бомбардували Филипинські Острови, скидаючи бомби в ріжних місцевостях. Одначе поминено столицю Манілю. Бомбардовано такі місцевости як Багуйо, остров Лузон, Давао, Мінданао, Тарляк і інші.

ІЗОЛЯЦІОНІСТИ ЗА ВІЙНУ ПРОТИ ЯПОНІЇ

ШІКАГО (Ілл.). — Ґен. Р. Вуд, голова організації „Америка перша", заявив, що якщо Конгрес виповість війну Японії, його організація буде все сторонно піддержувати президента та допомогати, щоб Америка скоро перемогла Японію.

ВИТАЮТЬ ЧОРЧИЛА.—Американські конгресмени витають британського премієра Чорчила з приводу його 67. уродин. Від лівої руки до правої: конгресмени В. Стерлинг Кол з Ню Йорку, Мелвин Дж. Мас з Минесоти, Генрі Монсон, секретар, Вилйем Гил з Колорадо, Чорчил, Гейл з Минесоти й Джосеф Болдвин з Ню Йорку.

Жіноча Сторінка

ОЩАДЖУВАТИ ЧИ НІ?

Попали мені у руки цього-самого дня аж дві статті на цю тему. Одна у популярному щоденнику — друга у жіночому магазині. І не диво, що так багато пишеться про це: ощадність — це справа великої ваги у поодинокім господарстві, а в нормальних часах впливає у великій мірі на маєтковий стан нації. Довоєнна Франція не булаб ніколи досягла цього ступня добробуту, що його мала, колиб не розвинена у хліборобсько-міщанській та середній клясі прикмета ощадности. Вважають її такою питомою французькій вдачі, як її переборщену відміну — скупість, шкоцькій.

У кожній висоті зарібків повинна людина призначити якусь частину на ощадність, щоб зужиткувати її у часі безробіття, старости, недуги, чи для цього, щоб виповнити свій обовязок супроти родини, або лишити по собі слід у маєтковій розбудові суспільних установ. Така засада прийнялася у цілому цивілізованому світі, а чоловік, який витрачує усе зароблене надіючися, що з приходом старости чи нещастя відкличеться до милосердя родини, суспільности або допомоги держави, усюди вважається легкодушним і маловартісним типом.

Такою являється ця справа у нормальних, спокійних часах. Але як світ купається у крови, а майно та вирібництво поодиноких держав починає у першу чергу служити воєнним цілям — проблєма ощадности стає більш складною. Починають тоді ділати на господарське життя чинники, що вводять замішання і *непевність в економічні відносини*, а люди зневірюються в ідею ощаджування та господарського плянування на дальшу мету.

Говорячи на прикладі — люди заробляють більше ніж у нормальних часах, а здають собі з цього справу, що цьої висоти зарібків не буде, як скінчиться війна. При цьому не знають, або вагаються, як зужиткувати зароблену надвишку, щоб вона заховалася па повоєнний час у повній маєтковій вартости.

Що таке вагання слідне навіть у людей, які визнаються на цих справах краще ніж пересічний громадянин — слідно хочаб лиш з двох статей, про які згадала на початку. В одній авторка накликує не до щадження, але прямо до скупости, змальовуючи зарібкову крізу, що невідклично слідуватиме після війни. Не зважаючи на кращі зарібки і збільшену скількість гроша на домашні потреби, не радить жінкам призвичаювати рідні до вибагливости, дорогої їжі, нових та дорогих річей на собі і в хаті. Бо звикнувши на короткий час до цього — усі тяжче відчуватимуть кожну недостачу, що буде слідувати пізніше. Вкладки обезпеченеві та державні бонди, це після авторки найкраща форма ощадности під теперішню хвилю.

На цілком іншому становищі стоїть автор другої статті. Вичисливши, що завдяки збільшеним зарібкам, у руках суспільности найдеться звиж 10 біліонів долярів (цифра не досягнена до тепер у ніодному році добробуту!) — каже таке: ніхто не є всилі збагнути, на скільки може скорчитися вартість доляра; ніхто не може відкрити цього, що чекає нас завтра. Та видається найбільш доцільним надвижку зробленого гроша обернути на купно товарів — одягу, авт, предметів хатнього вжитку виробів зі золота та дорогих камінів і інших, що мають тривалішу вартість.

Це, в який спосіб буде зужиткований гріш, зароблений чоловіком та дітьми — у великій мірі залежить від жінки. Хоч звиклося радше винувати жінок за кожну розтрату родинного майна, ніж давати їм рівне признання тоді, як майно розростається, то воно не заперечує цього, що жінка, чи мама, може мати великий вплив на грошеву господарку та маєтковий стан родини. *До неї в першу чергу належить* справа розумного розділу гроша на усі потреби та ощаджування там, де воно можливе. Під теперішню хвилю мусить вона перш за все числитися з ненормальністю обставин, у яких живемо, та тямити про це, що добробут, у якому може й заживає, скоро скінчиться, щоб залишити місце „худим рокам". Обовязок ощадности тяжить на ній більше, ніж колинебудь, але є справою кожного поодинокого господарства та обставин, яку форму ощадности належить вибрати. Бачимо на наведенім прикладі, як дуже ріжняться люде у поглядах на цю справу. Стрічаємося з такими ріжницями безупинно у щоденному життю: ця сусідка несе гроші у банк, а другій що-днини достарчають пачки зі склепів. Цей купує фарму, другий вкладає ощаджений гріш у бонди чи обезпечення. Тому, що майно наших родин повстало з тяжкої праці та зарібних ощадностей, хотілося, щоб з грядучої економічної кризи вони вийшли з можливо найменшою шкодою. „Золота середина" — це у маєткових справах найпевніща засада, коли хто хоче виминути надто великого ризика і не тратити нараз цілого майна. Тому, що ніхто не збагне, який спосіб ощаджування найкраще відповідає хвилі, видається небезпечним вкладати цілу маєткову надвижку в один рід ощадностей. Держава не жадає, щоб горожани купували бонди за кожний ощаджений гріш. Тому сумлінно виповнимо супроти неї цей обовязок, коли призначимо для цього певну частину нашої грошевої надвижки. Коли за решту рішаємось купити товар, хай у жадному випадку не буде такий, що тратить вартість через протяг часу, чи не надається до переховування. Нехай не видається нам, що робимо якунебудь ощадність, коли завішуємо шафи суконками, що за рік — чи два не будуть модними, та чудово вигодують на собі кілька поколінь молів.

Тому, що найбільш пекучою потребою чоловіка є потреба заспокоювання голоду да даху над головою, видається, що, хто розпоряджає більшими ощадностями, повинен призначити їх на купно хати та землі. Бо вразі загальної біди не підемо мешкати у ледівку, фортепіян чи авто, ні не знайдемо швидко купця на ці речі. А як цінною стає у таких часах земля, бачимо на лондонських парках, порізаних на яринні грядки, що неодному напевно помогли перетрівати найтяжчий час.

Клявдія Олесницька.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — *Річні збори* Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 11. грудня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час. На тих зборах буде вибір уряду на рік 1942. Рівнож проситься тих членів, котрі винують більшу суму до товариської каси, най кожний старається сплатити цего місяця; поки контр. комісія забере книги до перегляду. — П. Ковтун, гол.; М. Лупишин, кас.; В. Іваніцв, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 284., відбудуться в суботу, 13. грудня, точно в год. 7:30 вечером, в гали У. Н. Дому. Кожний член повинен явитись і вирівнати свої залеглости. Буде вибір нового уряду на рік 1942. Буде справоздання старого уряду з діяльності за останній рік. — Микола Гудима, гол.; Іван Василюка, кас.; Іван Тимкович, писар.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 14. грудня, в год. 1. попол., в Українській Школі, 11672 McDougall St., коло нової укр. церкви. Просимо всіх членів бути присутними, бо будемо вибирати новий уряд на рік 1942. Маємо *багато інших справ до полагодження* і буде вписувати Ваших знайомих, котрих Ви приведете на наші збори, і Ваших дітей впишемо в члени У. Н. Союзу. — За уряд: М. Головчак, предс.; Т. Солодкий, кас.; Д. Ферлей, секр.; П. Андрушків, секр.

LACKAWANNA, N. Y. — Branch 475 of the U. N. A. will hold their monthly meeting Sunday, December 14th at 2:00 P. M. at 134 Holland Ave., Lackawanna, N. Y. This is a very important meeting. — Catherine

На Тему: Чоловіки й Жінки

ПОРІВНЯВ

На недавній дебаті про жінки між письменниками: Синклером Луїсом та Бравном, на тему жіночого використання рівноправности, Синклер Луїс заступав погляд, що жінки не сповнили надій, які на них покладали прихильники їх рівноправности з чоловіками. Та якраз Луїс був тим, що вичисляв великі американські письменниці як: Вила Кейтер, Елен Глезґов, Едит Вортон, Дороті Томпсон, Клер Бут, Ан Линдберґ, а потім додав: „А тепер проти них поставте: Волтера Винчела, Дейла Карнеґія й Еді Ґеста".

Порівняння дуже замітне, бо кожний з тих трьох згаданих ним чоловіків заробляє кольосальні суми, — декотрі понад сто тисяч долярів річно: Волтер Винчел своїми „колюмнами сплетні", Дейлі Карнеґі своїми писаннями про те, як робити приятелів, а Еді Ґест своїми віршилами.

Тому думку Синклера Луїса — котрий, як знаємо, дістав за свою літературну творчість нагороду Нобля, можна висказати іншими словами, що в письменстві рахується не прихід письменника, а якість його писання.

Своїм порівнанням письменників з письменницями Луїс сказав менше-більше, що чоловіки не мають що дуже хвалитися своїми нібито-передовими письменниками, бо ці передові письменники це тільки люди, що підлабузнюються до найнижчих інстинктів та найплиткіших почувань.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЖІНКИ В ВІЙНІ

На таку тему заговорила оноді секретарка жіночого відділу великої нюйорської церкви. Мовляв, війна ставить перед жінками обовязок перемінити своє нутрішне життя й інтереси відповідно до вимогів часу. Світ переживає війну, і жінка теж мусить поносити свою частину тагару людства в воєнні часи.

Бесідниця підчеркувала потребу думання. Як люди не будуть думати, то „ми знову не будемо готові до мира, як мир прийде".

Коли вона говорила „ми", вона певно не мала на думці самих жінок. Слова відносилися й до чоловіків.

РЕВОЛЮЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ

Краева Фундація для Дитячого Паралїжу рішилася припоручити американським шпиталям на будуче лікувати хорих на цю страшну недугу новим способом, корий, як ствердили широкі розсліди, не тільки зменшує терпіння недужого, нале й запобігає його каліцтву.

Новий спосіб лікування Фундація називає революційним відкриттям. Доконала його Сестра Елизабет Кені, австралійська шпитальна доглядачка. Нова метода лікування паралїжу закидає вживання „шин" і „дощинок" як шкідливих для правильного виздоровлення хорого.

Лікарське відкриття цієї пригадує людям на заслуги жіноцтва коло облекшення болів і лікування людей, заслуги, які часто остаються зовсім анонімові, не звязані з іменням людини, що діла доконала.

ПОРОЖНИЙ ЗБІРНИК НЕ НЕ СПРАВЛЯЄ БОЛЮ

Телеґрафують у нюйорські часописи аж з Оклаґоми, що одного власника ґазолінової стації в Менґомі покликала якась жінка до свого авта, що стануло на дорозі й далі ані руш. Покликаний механік оглянув автомобіль і запевнив жінку, що автові нічо не бракує, лише ґазоліни.

„Так?" каже пані в клопоті. „А чи пошкодить автові, як я поїду ним домів, не даючи йому ґазоліни?"

Не знаю, наскільки цей факт ілюструє наставлення жінок. Себто, чи здібний на таке питання чоловік? Що між чоловіками, які їдуть автоми, є багато, які про авто нічо не тямлють поза те, як ним їхати, це певно, але чи є такі чоловіки, які думають, що авто можна відучити від ґазоліни, як циган думав відучити свою коняку?

В ІТАЛІЇ ЩЕ БІЛЬША НЕХІТЬ

РИМ. — В Італії слідна ще більша нехіть виповісти Америці війну, ніж в Німеччині. Італійські ґазети таки виразно говорять, що внаслідок японсько-американського зудару не треба зараз сподіватись, що Італія виповість Америці війну. На це ще треба буде зачекати, говорять італійські ґазети.

Слабий розчин алуну оживить краски на приблідлім дивані.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 6. листопаду 1941. року помер член Тов. Любов, від. 262. У. Н. Союзу в Ансонія, Кон.,

АЛЕКСАНДЕР ЧЕРНЯВСЬКИЙ.

Родився в Ансонії і там покінчив школи. В „гай скул" занимався спортом і був відомим „футболістом". Помер при армії по короткій недузі у самому розцвіті життя, маючи всего 23 роки.

Мілітарний похорон відбувся 9. листопаду при великім здвизі своїх і чужих. Поховано Його на українськім греко-католицькім цвинтарі св. Ап. Петра і Павла.

Покійний полишив у великому смутку родичів: Петра і Параску Чернявських і 3 сестри: Марію, Анну і Гелену, брата Мілтона та багато фамілії ближчої і дальшої.

Нехай Йому буде вічна память!

За уряд відділу:
Олена Придун, секр.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Тарзан, ч. 460. Віч на віч з ворогами.

Тарзан, побачивши на вулиці серед товпи Вилієна, Зелю і Тома, відразу зіскочив з дерева і пігнався до того місця, де вони були.

Тимчасом Вилієно бачив перед собою лише боротьбу адаків з палядинами. Та боротьба тепер не цікавила його і він хотів якось її проминути.

Ступаючи бічними вулицями він натрапив тепер на Тарзана. Тарзан гордо заявив: „Я прийшов, щоб забрати від тебе дівчину і хлопця".

Вилієно з великою лютттю Тарзанови відповів: „Ти хто такий, що цього жадаєш? Я, Вилієно, своєї добичі нікому так легко не віддаю".